

Zaaknummer : 01050608
Ons Kenmerk : ODH708408
Datum : 01-09-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

Onderwerp

Op 2 december 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden van de woningen gelegen aan het Franklinpad 1 tot en met 31 (oneven), Leeghwaterstraat 16 tot en met 62 (even) en Pascalplein 1 tot en met 7 (oneven) te Schoonhoven en is aangevraagd namens Stichting QuaWonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus, het opzettelijk verstoren van de huismus en de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 september 2023 tot en met 1 november 2026.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting QuaWonen;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende gegevens van 9 augustus 2023 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 1 november 2029.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlagen:

- I. Aangetroffen huismusnesten en vleermuisverblijfplaatsen
- II. Locaties tijdelijke voorzieningen

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
 - b het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - d de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Mitigatieplan renovatie Leeghwaterstraat e.o. te Schoonhoven' van 20 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 9 augustus 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus en de gewone dwergvleermuis.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk. (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Mitigatieplan renovatie Leeghwaterstraat e.o. te Schoonhoven' van 20 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 9 augustus 2023.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.
- 8 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
 - a voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
 - b voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

- 9 Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de voorzieningen minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de voorziening hersteld wordt. Het controleren op functionaliteit dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de huismus en de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Bovendien moeten de tijdelijke voorzieningen zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te bevinden.
- 10 De tijdelijke voorzieningen mogen pas verwijderd worden na inachtneming van de gewenningsperiode en nadat de permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar zijn. Voor de gewenningsperiode geldt:
 - Voor zomerverblijfplaatsen drie maanden waarbij enkel de maanden april tot en met oktober meetellen;
 - Voor kraamverblijfplaatsen een geheel kraamseizoen welke loopt van 15 mei tot 1 augustus;
 - Voor paarverblijfplaatsen zes maanden voorafgaand aan het parseizoen;
 - Voor de nestplaatsen van de huismus drie maanden.De verwijdering dient begeleid te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus en de gewone dwergvleermuis. Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de broedperiode van de huismus en de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en nadat door de deskundige is vastgesteld dat de voorziening is verlaten.

Huisumus

- 11 Het ongeschikt maken van de huismusnests dient verricht te worden buiten het broedseizoen van de huismus, zijnde van maart tot en met augustus, en buiten koude perioden (gedefinieerd als perioden met gedurende 3 tot 5 dagen aanhoudende (nacht)vorst ; en op voorwaarde dat ten minste 2/3e van het totale aantal nests behouden blijft gedurende de betreffende winterperiode). Indien sprake kan zijn van late vervolglegels (ter beoordeling van deskundige) dient ook de maand september te worden ontzien. Het ongeschikt maken van de bebouwing voor de huismus dient te worden uitgevoerd door het verwijderen van dakpannen. Dit dient te gebeuren onder begeleiding van en na expliciete vrijgave door een ecologisch deskundige (vs. 4). Indien er nests in gebruik zijn dient het ongeschikt maken plaats te vinden nadat de betreffende exemplaren van de huismus de nestlocatie uit eigen beweging hebben verlaten.

Gewone dwergvleermuis

- 12 Het ongeschikt maken van de zomer- en paarverblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis, die loopt van 15 april tot en met 15 oktober. Het ongeschikt maken van de kraamverblijfplaats dient te worden uitgevoerd buiten de kraamperiode, die loopt van 15 mei tot en met 1 augustus. Het ongeschikt maken dient te gebeuren onder begeleiding van de ecologisch deskundige (vs. 4). Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen de exclusion flaps gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van minder dan 3 Bft) en deze dienen door de ecologisch deskundige te worden opgenomen in het logboek (vs. 2). Als dit door één dag slecht weer wordt onderbroken, dient de periode van vijf aaneengesloten dagen opnieuw te worden gestart. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd door de ecologisch deskundige met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven. Hiervan dient verslag te worden gedaan in het logboek (zie vs. 2).
- 13 Indien invliegopeningen met elkaar in verbinding staan is het per drie meter, onder voorwaarde dat minimaal één van deze openingen ongeschikt wordt gemaakt door middel van een exclusion flap, toegestaan om de overige openingen ongeschikt te maken door middel van weringsborstels, rugvulling of rondschuim. Het gebruik van purschuim, glaswol of (steiger)netten is onder geen enkele voorwaarde toegestaan.
- 14 Uiterlijk drie maanden voordat de permanente voorzieningen worden gerealiseerd, dient een plan van aanpak ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) te worden voorgelegd. Hierin dient opgenomen te worden waar de voorzieningen exact gerealiseerd zullen worden, waarbij de hoogte, het type en de oriëntatie per voorziening beschreven dient te worden. De inbouwkasten ten behoeve van de permanente compensatie dienen aangebracht te worden conform het meest recent geldende Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12). Hierbij geldt, voor wat betreft de kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, dat de kraamverblijfplaats minimaal 80 centimeter hoog, 70 centimeter breed en uit drie of vier lagen dient te bestaan. Er dient ten minste één kraamkast op, zoveel als mogelijk, dezelfde locatie als de huidige kraamverblijfplaats te worden gerealiseerd.
- 15 De effectiviteit van de permanente voorzieningen ter compensatie van de kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis dient te worden gemonitord door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis (vs.4). De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor het onderzoek naar kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis uit het meest recent geldende Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12), en met voldoende waarnemers. Uit deze monitoring moet blijken of de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van de aangebrachte voorzieningen. Met betrekking tot deze monitoring gelden de volgende voorwaarden:
 - a de effectiviteit van de permanente voorzieningen dient te worden uitgevoerd in het eerste, derde en vijfde jaar na voltooiing van de nieuwbouw en het beschikbaar komen van de permanente voorzieningen;
 - b de resultaten van de monitoring dienen vóór 1 januari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs.1). In deze rapportage moet zijn opgenomen:
 - I. de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, eventuele inzet van apparatuur (batdetector, warmtecamera etc.), wie de veldbezoeken heeft uitgevoerd en de waarnemingen die zijn gedaan per veldbezoek;
 - II. een heldere conclusie over de effectiviteit van de voorzieningen.

- c indien blijkt dat de voorzieningen niet afdoende zijn dient ofwel een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie; ofwel een rapport met een ecologische onderbouwing dat de uitblijvende effectiviteit niet toe te schrijven is aan de getroffen maatregelen maar aan andere factoren;
- d indien blijkt dat de alternatieve voorzieningen in gebruik zijn genomen door de gewone dwergvleermuis, kan omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid worden verzocht de monitoringsverplichting vroegtijdig te stoppen.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht zoals bedoeld in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan. Het contract dient te worden toegezonden binnen één maand aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie vs. 1).

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 2 december 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden van de woningen gelegen aan het Franklinpad 1 tot en met 31 (oneven), Leeghwaterstraat 16 tot en met 62 (even) en Pascalplein 1 tot en met 7 (oneven) te Schoonhoven en is aangevraagd namens Stichting QuaWonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus, het opzettelijk verstoren van de huismus en de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 september 2023 tot en met 1 november 2026. Vanwege de monitoringplicht hebben wij besloten een latere einddatum aan te houden.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Quicksan Wet natuurbescherming renovatieprojecten 2021-2023 - Qua Wonen, Blom Ecologie B.V., rapportnummer: BE/2020/533, 30 september 2020 (ODH533072);
- Huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek aan de Leeghwaterstraat e.o. te Schoonhoven, Blom Ecologie B.V., rapportnummer: BE/2020/537, 8 september 2021 (ODH533073);
- Mitigatieplan renovatie Leeghwaterstraat e.o. te Schoonhoven, Blom Ecologie B.V., rapportnummer: 2021-1248, 20 oktober 2022 (ODH533071);
- Warmtevisie Krimpenerwaard, Gemeente Krimpenerwaard Duurzaam (ODH533074).

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 17 juli 2023 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 9 augustus 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Aanvullende informatie Ontheffingsaanvraag Leeghwaterstraat te Schoonhoven, Blom Ecologie B.V., rapportnummer: 2022-1248, 9 augustus 2023 (ODH782686).

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 9 december 2022 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus is een van nature in Nederland in het wild levende vogel en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de huismus opzettelijk te verstoren;
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

Stichting QuaWonen is voornemens om de woningen aan het Franklinpad 1 tot en met 31 (oneven), Leeghwaterstraat 16 tot en met 62 (even) en Pascalplein 1 tot en met 7 (oneven) te Schoonhoven te renoveren en te verduurzamen. Het betreft in totaal 44 woningen, grotendeels tweelaagse met enkele drielaagse woningen.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- het controleren, repareren en vervangen van metsel- en voegwerk;
- het isoleren van daken;
- het plaatsen van HR++ glas;
- het aanbrengen van spouwmuurisolatie;
- het vervangen van kozijnen en ramen;
- het vervangen van dakgoten en HWA;
- het uitvoeren van werkzaamheden aan de CV en het ventilatiemechanisme.

Ten behoeve van het uitvoeren van de werkzaamheden wordt een bouwdepot opgebouwd en worden steigers en valnetten geplaatst rond de woningen. De werkzaamheden staan gepland te starten in januari 2024 en duren naar

verwachting tot oktober 2024. De werkzaamheden nabij de kraamverblijfplaats zullen voor aanvang van het kraamseizoen (voor 15 mei 2024) worden afgerond. Gezien de mogelijke uitloop van de werkzaamheden en de monitoringsverplichting is een langere ontheffingsperiode aangehouden.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2020 en 2021 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de huismus en vleermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek is conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017) uitgevoerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen is conform het Vleermuisprotocol (2021) uitgevoerd, behalve dat er geen onderzoek heeft plaatsgevonden naar de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen. Door de beperkte warmte-bufferende capaciteit van de aanwezige huizen is de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen namelijk op voorhand uit te sluiten. Het is daarmee voldoende aannemelijk dat de functies van het plangebied voor de huismus en de gewone dwergvleermuis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Huisumus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Er zijn in totaal 28 huismusnesten aangetroffen. De exacte locaties zijn weergegeven in bijlage I. Met de geplande werkzaamheden gaan deze 28 nestplaatsen verloren en worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Er zijn drie zomerverblijfplaatsen, ieder van één individu, één zomer- en paarverblijfplaats van één individu en één kraamverblijfplaats van minimaal tien individuen aanwezig. De invliegopeningen van de zomer- en paarverblijfplaatsen betreffen open stootvoegen en onder kantpannen. De kraamverblijfplaats werd waargenomen ten hoogte van de daklijst. Hierbij zijn twee invliegopeningen waargenomen die tot één kraamverblijfplaats behoren. De exacte locaties zijn weergegeven in bijlage I. Tijdens het soortgericht onderzoek, uitgevoerd in 2021 ten hoeve van onderhavig project, is geen kraamverblijfplaats aangetroffen. Echter is in een soortgericht onderzoek, uitgevoerd in 2019 ten behoeve van een ander project (zaaknummer: 00568174), wel één kraamverblijfplaats aangetroffen binnen onderhavig plangebied. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats is daarmee niet volledig uit te sluiten en is derhalve meegenomen in de ontheffingaanvraag. Van zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen als winterverblijfplaats. Met de geplande werkzaamheden gaan deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus en de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het rapport 'Mitigatieplan renovatie Leeghwaterstraat e.o. te Schoonhoven' van 20 oktober 2022 en de aanvullende gegevens van 9 augustus 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de huismusnesten buiten de broedperiode van de huismus, het ongeschikt maken van de vleermuisverblijfplaatsen in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de huismus en de gewone dwergvleermuis.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project betreft het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden aan bestaande woningen en is dus locatiegebonden. Een alternatief is het handhaven van de woningen in de huidige staat. Hierbij blijven de nestlocaties en verblijfplaatsen van de soorten in eerste instantie intact. Echter is dit in strijd met het landelijke

beleid en het klimaatakkoord vanwege de onnodige CO₂ uitstoot, het teruglopende wooncomfort en hoge energiekosten. De overlast die dit geeft voor de bewoners kan uiteindelijk leiden tot leegstand van de woningen, wat op lange termijn zal leiden tot het alsnog ongeschikt raken van de nestlocaties en verblijfplaatsen. Dit is dus geen wenselijk alternatief. Een ander alternatief is inpandige renovatie. Echter zal hiermee niet het gestelde energiedoel behaald worden en gaat het ten koste van het woonoppervlak. Tevens zijn dan alsnog werkzaamheden benodigd aan de buitenzijde van de woningen zoals het vervangen van kozijnen en glaswerk en het herstel van het voegwerk, waarbij de nestlocaties en verblijfplaatsen mogelijk verloren gaan. Dit is daarmee tevens geen wenselijk alternatief. De kraamverblijfplaats bevindt zich ten hoogte van de dakgevel. Gezien er steigers geplaatst worden rondom de gehele bebouwing t.b.v. de renovatie, waarbij de gevels en de daken worden gerenoveerd kan er niet omheen gewerkt worden. Al zou de exacte plaats waar de kraamverblijfplaats is aangetroffen ontzien worden, is niet uit te sluiten dat de vleermuizen toch verstoord en daarmee verjaagd worden. Er is geen sprake van een alternatieve planning, omdat met het uitvoeren van de werkzaamheden al rekening wordt gehouden met het broedseizoen van de huismus en de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. Tevens worden voorzorgsmaatregelen getroffen tijdens de werkzaamheden om de verstoring van de huismus en de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk te beperken.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat voldoende is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen werkwijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus en de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid', zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, sub 1, van de Wnb en 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 3 van de Wnb.

De te renoveren woningen hebben in huidige staat energielabel C of D en zijn daarmee onvoldoende geïsoleerd. Tijdens zomerse omstandigheden warmen woningen welke niet of slecht geïsoleerd zijn snel op. Met name in de ruimten ter hoogte van niet geïsoleerde daken en ramen kunnen de temperaturen hoog oplopen als gevolg van warm zomerweer. Gezondheidseffecten van warme weersomstandigheden lopen uiteen van klachten als vermoeidheid en hoofdpijn tot ernstige ademhalingsproblemen en hartfalen. Dit kan leiden tot ziekenhuisopname en sterfte waarbij het risico met name aanwezig is voor de kwetsbare groep oudere bewoners. Mensen die wonen in woningen die onvoldoende gekoeld (kunnen) worden door slechte isolatie of ventilatiemogelijkheden vormen een risicogroep. De beoogde renovatie van de woningen leidt tot een stabiel binnenklimaat waarbij hoge temperaturen voorkomen worden (RIVM, Rapport 609400007/2012b; RIVM, Rapport 2014-0044). Een stabiel en koeler binnenklimaat vermindert de gezondheidseffecten van warme weersomstandigheden voor bewoners. De beoogde werkzaamheden hebben derhalve een positief effect op de volksgezondheid.

In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat Nederland het gebruik van fossiele brandstoffen, waaronder aardgas, af gaat bouwen om bij te dragen aan de vermindering van CO₂-uitstoot. Het doel voor de bebouwde omgeving is om voor 2050 aardgasvrij te zijn. Wanneer wordt gekeken naar het energiegebruik in de gemeente Krimpenerwaard, dan is ruim 40% in de vorm van aardgas. Voor 2030 is de doelstelling een vermindering van de CO₂-uitstoot met 3,4 miljoen ton. Dit komt overeen met het verduurzamen van ongeveer 1,5 miljoen bestaande woningen. Het afbouwen van het aardgasgebruik en het vervangen van aardgas door duurzame energiebronnen voor het verwarmen van woningen is alleen haalbaar als de isolatiewaarde verhoogt wordt. Om een woning elektrisch te kunnen verwarmen moet deze voldoende zijn geïsoleerd, tot energielabel B of beter. Met de geplande werkzaamheden wordt energielabel B of hoger behaald, wordt minder CO₂-uitgestoten en wordt, door de voor het milieu gunstige effecten, bijgedragen aan een groot openbaar belang.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' en het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de huismus en de gewone dwergvleermuis welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Huisumus

Als gevolg van de renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden gaan 28 nestlocaties van de huismus verloren. Op 3 maart 2023 zijn 56 tijdelijke nestkasten van het type NK MU 06 van Vivara Pro aan de gevels van omliggende bebouwing opgehangen (zie bijlage II). In de permanente situatie worden de daken weer toegankelijk en geschikt gemaakt als nestplaats. Dit wordt gedaan door een vogelschroot op de vierde panlat te plaatsen of in het geheel weg te laten. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de huismus.

Buiten de kwetsbare broedperiode, zijnde van maart tot en met augustus, en buiten koude perioden gedefinieerd als perioden met gedurende 3 tot 5 dagen aanhoudende (nacht)vorst; en op voorwaarde dat ten minste 2/3e van het totale aantal nesten behouden blijft gedurende de betreffende winterperiode), worden de nesten ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat huismussen aanwezig zijn in het plangebied ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Indien sprake kan zijn van late vervolglegels (ter beoordeling van deskundige) dient ook de maand september te worden ontzien. Het ongeschikt maken van de huidige nesten wordt uitgevoerd door het handmatig verwijderen van dakpannen. Dit dient te gebeuren onder begeleiding van en na expliciete vrijgave door een ecologisch deskundige (vs. 4). Hiervan dient verslag te worden gedaan in het logboek (zie vs. 2). Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Daarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het meest recent geldende Kennisdocument Huismus (BIJ12).

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Schoonhoven. De aangetroffen nestplaatsen in het plangebied maken onderdeel uit van een groter netwerk aan nestplaatsen in de directe omgeving. Door de voorgenomen maatregelen is het aannemelijk dat de huismus in de directe omgeving aanwezig blijft.

Gewone dwergvleermuis

Als gevolg van de renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden gaan drie zomerverblijfplaatsen, één zomer- en paarverblijfplaats en één kraamverblijfplaats, allen met mogelijk milde winterfunctie, van de gewone dwergvleermuis verloren. Vanaf september 2022 zijn veertien reeds in april 2020 gerealiseerde tijdelijke vleermuiskasten van het type VK WS 01 van Vivara Pro en vier tijdelijke vleermuiskasten van het type VK SK 01 van Vivara Pro beschikbaar als tijdelijke alternatieve voorziening (zie bijlage II). De vier tijdelijke voorzieningen van het type VK SK 01 van Vivara Pro zijn gerealiseerd op het zuiden, dezelfde oriëntatie als de huidige kraamverblijfplaats en op 90 meter afstand van de huidige kraamverblijfplaats. Op 3 maart 2023 zijn nog eens vier tijdelijke vleermuiskasten van het type VK WS 01 van Vivara Pro gerealiseerd aan de gevels van omliggende bebouwing (zie bijlage II). De werkzaamheden binnen de invloedssfeer van de kraamverblijfplaats worden uitgevoerd buiten de kraamperiode. Voor aanvang van het kraamseizoen van 2024 zullen de permanente maatregelen beschikbaar en functioneel zijn.

In de permanente situatie worden 20 inbouwvoorzieningen van het type IB VL 06 van Vivara Pro gerealiseerd ten behoeve van de zomer- en paarverblijfplaatsen. Verder wordt in de aanvraag voorgesteld dat er op vier locaties vier inbouwstenen van het type IB VL 06 van VivaraPro gekoppeld aan vier koppelstukken van IB VL 07 van Vivara Pro

worden ingebouwd in de gevels van de te realiseren woningen als kraamverblijfplaats. Het Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12) stelt dat een kraamverblijfplaats minimaal 80 centimeter hoog, 70 centimeter breed en uit drie of vier lagen dient te bestaan. Hier voldoen bovenstaande permanente voorzieningen niet aan. Derhalve dienen vier permanente voorzieningen te worden gerealiseerd die uit drie of vier lagen bestaan, 80 centimeter hoog en 70 centimeter breed zijn (zoals de vleermuiskast VMPK2 van Unitura of vergelijkbaar). Daarnaast dient ten minste één kraamkast op, zoveel als mogelijk, dezelfde locatie als de huidige kraamverblijfplaats te worden gerealiseerd. Dit hebben wij in de voorschriften geborgd. Omdat de exacte locaties van de te treffen permanente voorzieningen nog niet bekend zijn, dient uiterlijk drie maanden voordat de permanente voorzieningen worden gerealiseerd, een plan van aanpak ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de gewone dwergvleermuis.

In de actieve periode van de gewone dwergvleermuis, die loopt van 15 april tot en met 15 oktober, worden de zomer- en paarverblijfplaatsen ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat er vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Het ongeschikt maken van de kraamverblijfplaats dient te worden uitgevoerd buiten de kraamperiode, die loopt van 15 mei tot en met 1 augustus. Dit wordt uitgevoerd door het plaatsen van exclusion flaps welke gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen ingezet worden. Indien invliegopeningen met elkaar in verbinding staan, dient per drie meter minimaal één exclusion flap geplaatst te worden. De overige openingen mogen dan ongeschikt worden gemaakt met weringsborstels, rugvulling of vulschuim zonder plakranden. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van minder dan 3 Bft). Als dit door één dag slecht weer wordt onderbroken, dient de periode van vijf aaneengesloten dagen opnieuw te worden gestart. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd door de ecologisch deskundige met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Daarmee wordt voorkomen dat er dieren kunnen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het meest recent geldende Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12).

Omdat er nog kennislacunes zijn omtrent permanente mitigatie voor wat betreft kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de kraamverblijfplaats een belangrijke functie heeft voor de lokale populatie gewone dwergvleermuizen dienen de permanente kraamverblijfplaatsen te worden gemonitord. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor het onderzoek van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis uit het meest recent geldende Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12), en met voldoende waarnemers. Uit deze monitoring moet blijken of de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van de aangebrachte voorzieningen. De effectiviteit van de permanente voorzieningen dient onderzocht te worden in het eerste, derde en vijfde jaar vanaf het eerste kraamseizoen dat deze volledig beschikbaar en functioneel. De resultaten van de monitoring dienen vóór 1 januari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Indien blijkt dat de voorzieningen niet afdoende zijn dient ofwel een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie vs.1) met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie, ofwel een rapport met een ecologische onderbouwing dat de uitblijvende effectiviteit niet toe te schrijven is aan de getroffen maatregelen maar aan andere factoren. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende vleermuissoort in Nederland en komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Schoonhoven. Door de voorgenomen maatregelen en de monitoringsverplichting is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijft.

Concluderend

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de huismus op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Krimpenerwaard bevoegd gezag.

Conclusie

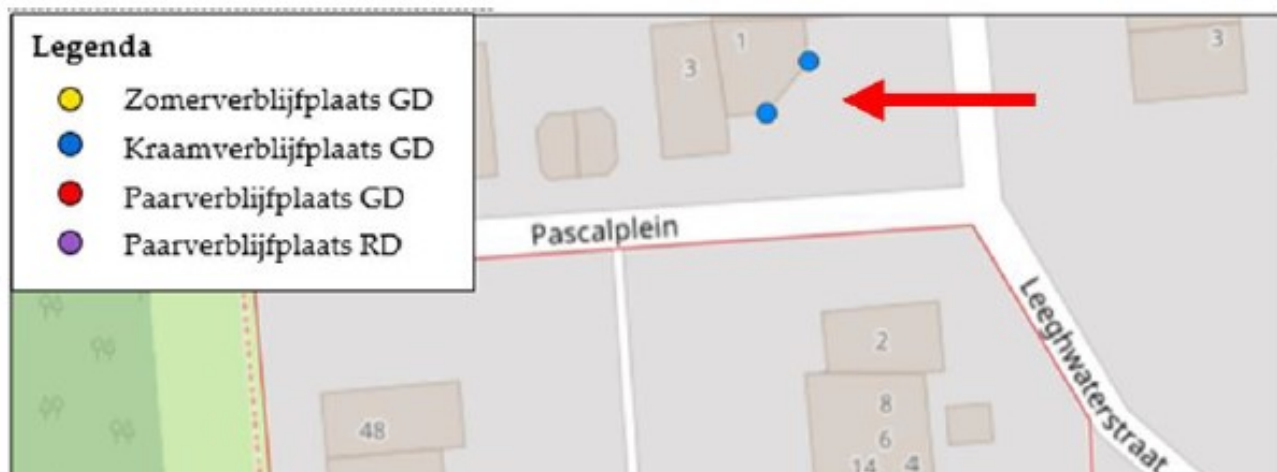
Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Bijlage I aangetroffen huismusnesten en vleermuisverblijfplaatsen

Bron: Blom Ecologie B.V., 8 september 2021

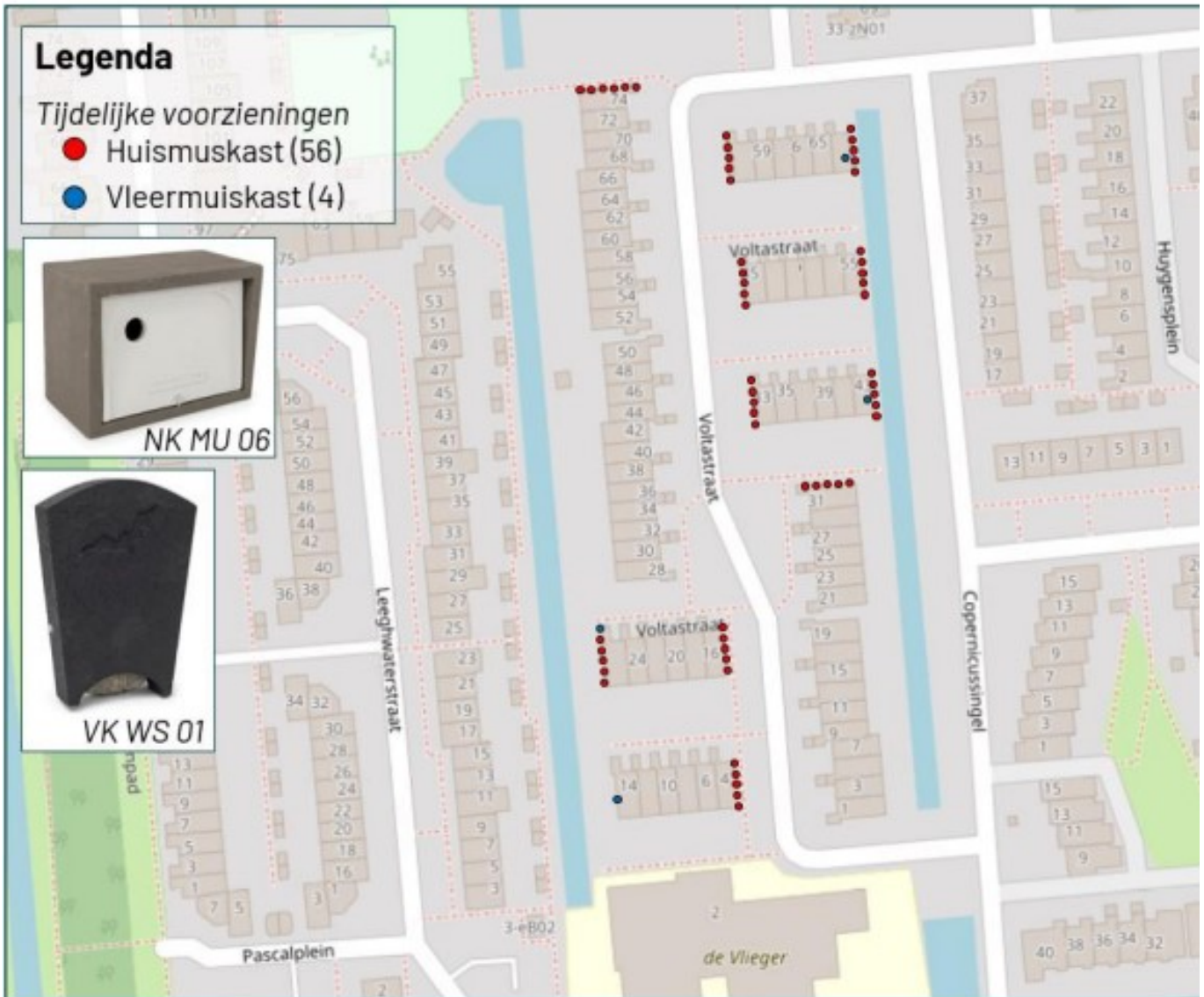
Aangetroffen kraamverblijfplaats tijdens vleermuisonderzoek in 2019 ten behoeve van een ander project (zaaknummer: 00568174), Blom Ecologie B.V.

Bijlage II Locaties tijdelijke voorzieningen

Bron: Blom Ecologie B.V., 20 oktober 2022

Bron: Blom Ecologie B.V., 9 augustus 2023